

9 СЫНЫП
1 (теориялық) тур

- **Тапсырма 1.** Төменде келтірілген анықтамалар бойынша терминдерді анықтаңыз.
1. – аспанның жермен немесе су бетімен шекарасы.
 2. – тік температуралық градиенттің күрт төмендеуі орын алатын атмосфера қабаты, тропосфера мен стратосфера арасындағы табиғи өтпелі қабат.
 3. — өзеннің соңғы бөлігі, өзеннің су қоймасына, көлге, теңізге, мұхитқа немесе басқа өзенге құятын жері (қазіргі географиялық терминологияда).
 4. — белгілі бір аумақта орналасқан және уақыт бойынша дамып келе жатқан географиялық объектілер арасындағы қатынастардың жиынтығы.
 5. – онимдер категориясы, Жердегі табиғи объектінің немесе Жерде адам жасаған заттың атауын білдіретін жеке атау.
 6. — өзеннің геохронологиялық масштабта ауа-райының бұзылуы мен эрозиялық белсенділігі нәтижесінде қалыптасқан, әдетте өзен арнасы толығымен алып жатқан өте тік, көбінесе беткейлері мен тар табаны бар терең өзен аңғары.
 7. – толығымен басқа мемлекеттің аумағымен қоршалған мемлекет аумағының бөлігі.
 8. — құрлықтың бөлігі, үш жағынан сумен шайылған (теңіз, көл, өзен), ал төртіншісі материкке, аралға іргелес..
 9. — барлық табиғи және антропогендік компоненттерді қоса алғанда, жердегі кеңістік. Ол белгілі қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін адамның саналы, мақсатты әрекеті нәтижесінде қалыптасады.
 10. — жер бетіндегі су ағындары арқылы жыныстар мен топырақты бұзу, соның ішінде материалдық қоқыстарды бөліп алу және жою және оларды тұндырумен жүру.

Бағалау критерийлері: әр дұрыс жауапқа 1 ұпай. Барлығы 10 ұпай.

Тапсырма 2. Сізге әлем географтарының ашқан жаңалықтары мен зерттеулері берілген, олардың есімдерін анықтаңыз.

№	Географиялық зерттеу және ашулар	Ғалым
1.	В 1492-1494 жж. алғаш глобус жасады.	
2.	Математикалық есептеулерді қолдана отырып, күнтізбе құрды, уақыт ұғымын географиялық құбылыс ретінде түсіндірді.	
3.	Қазақстан территориясы туралы тарихи-географиялық ақпаратты қамтитын «Сібірдің сызба кітабы» еңбегінің авторы.	
4.	Тянь-Шань етегі мен Балқаш көлінің шөлді аймақтарының өсімдік жамылғысын зерттеді.	
5.	Ол өзінің «Түркістан» еңбегінде Орта Азияға геологиялық және орографиялық сипаттама беріп, оның геологиялық құрылымының алғашқы схемасын ұсынды.	
6.	Қазақстанның батыс бөлігін, Каспий теңізінің	

шығыс бөлігін, сондай-ақ Жетісу мен Ертістің жоғарғы ағысы мен оның салаларын зерттеуші.	
7. 1497 жылы ол Үндістанға теңіз жолын ашу үшін үш кемемен тұратын алғашқы экспедицияны басқарды	
8. Ол екі континентті: Евразия мен Солтүстік Американы бөлетін Беринг бұғазынан өткен алғашқы теңіз саяхатшысы болды.	
9. 1799 жылы ол Оңтүстік Америкаға экспедиция жасады.	
10. 1855 жылы Виктория сарқырамасын ашты.	

Бағалау критерийлері: әр дұрыс жауапқа 1 ұпай. Барлығы 10 ұпай.

Тапсырма 3. Тест.

1. «Морфоструктура» дегеніміз не?

- A. Жер сілкінісі
- B. Негізінен эндогендік процестер нәтижесінде пайда болған рельеф.
- C. Вулканизм нәтижесінде пайда болған рельеф.
- D. Рифтогенез процестерінің нәтижесінде пайда болған рельеф.
- E. Негізінен экзогендік процестер нәтижесінде пайда болған рельеф.

2 Кешенді карталарда не бейнеленеді?

- A Бірнеше әртүрлі, бірақ байланысты компоненттер немесе құбылыстар
- B Таулар мен жазықтар
- C Тек құрлықтар
- D Табиғаттың бір немесе екі компоненті
- E Мұндай карталар жоқ.

3 Еуразия мен Австралия арасында жердің ең үлкен архипелагының аралдарын орналасқан

- A Бисмарк
- B Гильберт
- C Маршалдар
- D Мариана
- E Малай

4 Қай құрлықта белсенді жанартаулар мен қазіргі мұздықтар жоқ?

- A Америка
- B Африка
- C Австралия
- D Еуразия
- E Азия

5 Аумақты қамту бойынша әлемнің физикалық картасы топқа жатады:

- A Мемлекеттер және олардың бөліктері
- B Тақырыптық
- C Құрлықтар, мұхиттар және олардың бөліктері
- D Әлем
- E Топографиялық

6 Мазмұны бойынша әлемнің саяси картасы карталар тобына жатады?

874 **7** Тақырыптық

В Мемлекет

С Географиялық

Д Физикалық

Е Жоғарыда аталған барлық түрлерге

7 Органикалық тектес қандай минералдар бар?

А Темір және фосфориттер

В Қорғасын және хром.

С Мыс және марганец.

Д Молибден және вольфрам.

Е Мұнай және табиғи газ.

8 Жер бетінде қанша меридиан тартуға болады?

А қалағаныңызша

В 180 °

С 360 °

Д 240 °

Е 90 °

9 Солтүстік Американың батыс жағалауындағы суық жел.

А Аляска ағысы

В Солтүстік Тынық мұхиты ағысы

С Калифорния ағысы

Д Антиль ағысы.

Е Куриль ағысы

10 XX ғасыр 90-жылдардағы әлемнің саяси картасының қалыптасуының басты оқиғасы

А Жаһандық отарлық жүйенің құлдырауы

В Әлемдік социалистік жүйенің құлдырауы

С Интеграциялық процестерді жандандыру

Д Әлемдік социалистік жүйенің қалыптасуы

Е Әлемдік саясаттың жаңа орталықтарының қалыптасуы

11 Қайда көп бұрмалану байқалады?

А Құрлықтар карталарында

В Республика карталарында

С Әлем карталарында

Д Жарты шарлар карталарында

Е Тақырыптық карталарда

12 Жанартау аралдары қай мұхитта жиі кездеседі?

А Атлант мұхитында

В Жанартау аралдары барлық мұхиттарда кездеседі.

С Солтүстік Мұзды мұхитта

Д Үнді мұхитында

Е Тынық мұхитында

13 Мұхит түбіндегі ең ұзын жоталар:

А Үнді мұхиты

В Тынық мұхиты

С Мұзды мұхит

Д Атлант мұхиты

Е Мұхиттардың түбінде жоталар табылмайды

14 Ұлы Мағрибтан тыс елдің атын атаңыз (БатысАрабия)

- A Тунис
- B Ливия
- C Алжир
- D Мали
- E Марокко

15 Қазіргі құрлықтардың түбінде жер қыртысының ең ежелгі тұрақты және тегіс қималары орналасқан:

- A Платформалар мен плиталар
- B Геосинклиндер
- C Қалқандар
- D Мұхит жоталары
- E Мұхиттың ағысы

16 Арал доғаларының ең үлкен аймақтары:

- A Үнді мұхиты
- B Тынық мұхит
- C Атлант мұхиты
- D Мұзды мұхит
- E Арал доғалары жоқ

17 Гималай таулары литосфералық плиталардың шекараларында орналасқан

- A Африка және Атлант
- B Еуразиялық және үнді-австралиялық
- C Еуразиялық және Африка
- D Антарктикалық және үнді-австралиялық
- E Американдық және Тынық мұхиты

18 Климат картасы қандай мәліметтерден тұрады?

- A Қысым және жер асты сулары туралы мәліметтер
- B Минералды мәліметтер
- C Табиғи аймақ туралы мәліметтер
- D Биіктік белдеуі туралы мәліметтер
- E Температура және жауын-шашын туралы мәліметтер

19 Оңтүстік Африка қандай экономикалық-географиялық мемлекет типіне жатады?

- A Анклавқа бағытталған дамуы бар елі
- B орта дамыған ел
- C «қоныс аударушы» капитализм елі
- D проблемалық ел
- E Ірі капиталистік ел

20 Евразиядан басқа қай құрлық бедерінде ежелгі мұздандудың іздерін көре аласыз?

- A Оңтүстік Америка
- B Австралиядан
- C Антарктида
- D Африка
- E Солтүстік Америка

21 Әлемдегі алғашқы океанографиялық сапарды айкеме жасады:

- A Рыцарь
- B Виктория
- C «Ра»
- D Челленджер

814
E 7 Санта Мария

22 Шекараларын ағыстар құрайтын жағалаусыз теңіз:

A Арафура теңізі

B Саргасс теңізі

C Мәрмәр теңізі

D Филиппин теңізі

E Маржан теңізі

23 Геотермалдық энергия ресурстары байланысты

A Аумақтың сейсмикалық белсенділігіне

B Жер қыртысының ауытқуына

C Жертөледегі кристалдық негізден шығады

D Кен орындарына

E Отын қоймаларына

24 Бенгал ағысына қай ағыс қарсы?

A Фолкленд ағысы

B Перу ағысы

C Бразилия ағысы

D Гольфстрим

E Гвинея ағысы

25 Жазық аумақтардың бетінде қандай жыныстар жатыр?

A Граниттер

B Базальттар

C Шөгінді жыныстар

D Интрузивті жыныстар

E Барлық тұқымдар бір-бірімен қиылысқан

26 Жер қыртысының қандай түрлері ерекшеленеді?

A Көл мен өзен

B Жанартау және арал

C Теңіз және көл

D Материктік және мұхиттық

E Сөре және мантия

27 Қандай ендіктер мұхиттың ең балықты аудандары болып саналады?

A Полюстердің жанында

B Экваторлық

C Арктика

D Тропикалық

E Қоңыржай

28 Жер шарының тропикалық және экваторлық аймақтарындағы жылы климаттың себебі неде?

A Күн сәулесінің түсуінің үлкен бұрышы

B Күн сәулесінің түсу бұрышы

C Мұздатқыштың болмауы

D Литосфералық плиталар қозғалысының әсері

E Жер сілкінісі мен жанартаулардың әсері.

29 Карпат, Крым, Кавказ тау жоталары жас геологиялық формацияның қандай белдеуіне жатады?

A Платформалар

B Қателіктер

География пәні бойынша Республикалық олимпиаданың 3-ші кезеңі 2020-2021 Қазақстан,

23 ақпан 2021, Ұзақтығы: 1,5 сағат (90 минут)

- С Платформалар
- D Геосинклинальды аудандар
- E Дефлекциялар

30 Тар, терең, орамалы теңіз жағалаулары деп аталады:

- A Далматиялық
- B Фьордтар
- C Шеберлер
- D Пиасов
- E Лагондар

Бағалау критерийлері: әр дұрыс жауапқа 1 ұпай. Барлығы 30 ұпай.

БАРЛЫҒЫ 50 ҰПАЙ!

9 КЛАСС
1 (теоретический) тур

Задание 1. Определите термины исходя из приведенных ниже определений.

1. – граница неба с земной или водной поверхностью.
2. – слой атмосферы, в котором происходит резкое снижение вертикального температурного градиента, естественный переходный слой между тропосферой и стратосферой
3. — конечный участок реки, место впадения реки в водохранилище, озеро, море, океан или другую реку (по современной географической терминологии).
4. — совокупность отношений между географическими объектами, расположенными на конкретной территории и развивающимися во времени.
5. – разряд онимов, имя собственное, обозначающее собственное название природного объекта на Земле или объекта, созданного человеком на Земле.
6. — глубокая речная долина с очень крутыми, нередко отвесными склонами и узким дном, обычно полностью занятым руслом реки, образовавшееся в результате выветривания и эрозивной активности реки по геохронологической шкале.
7. — часть территории государства, полностью окружённая территорией другого государства.
8. — часть суши, с трёх сторон омываемая водой (морем, озером, рекой), а четвёртой примыкающая к матерiku, острову.
9. — земное пространство, включающее все присущие ему природные и антропогенные компоненты. Формируется в результате сознательной, целенаправленной деятельности человека для удовлетворения тех или иных практических потребностей.
10. — разрушение горных пород и почв поверхностными водными потоками, включающее в себя отрыв и вынос обломков материала и сопровождающееся их отложением.

Критерии оценки: за каждый правильный ответ 1 балл. Итого 10 баллов.

Задание 2. Вам даны открытия и исследования географов мира, определите их имена.

№	Географическое открытие	Ученый
1.	В 1492-1494 гг. был создан первый глобус	
2.	Создал календарь, с помощью математических подсчетов объяснил понятие времени как географического явления.	
3.	Автор труда «Чертежная книга Сибири», содержащая историко-географические сведения о территории Казахстана	
4.	Исследовал растительность пустынных зон предгорий Тянь-Шаня и побережья озера Балхаш	
5.	В труде «Туркестан» дал геологическое и орографическое описание Средней Азии и предложил первую схему ее геологического	

	строения.	
6.	Исследователь западной части Казахстана, восточной части Каспийского моря, а также Семиречья и верхнего течения Иртыша и его притоков.	
7.	Возглавил в 1497 первую экспедицию из трёх кораблей для открытия морского пути в Индию.	
8.	Он стал первым мореплавателем, которому удалось пройти Берингов пролив, отделяющий два материка: Евразию и Северную Америку.	
9.	В 1799 году совершил экспедицию в Южную Америку.	
10.	В 1855 году открыл водопад Виктория.	

Критерии оценки: за каждый правильный ответ 1 балл. Итого 10 баллов.

Задание 3. Тест.

1. Что такое "морфоструктура"?

- A Рельеф, созданный землетрясениями
- B Рельеф, созданный преимущественно эндогенными процессами.
- C Рельеф, созданный вулканизмом.
- D Рельеф, созданный процессами рифтогенеза.
- E Рельеф, созданный преимущественно экзогенными процессами.

2. Что изображают на комплексных картах?

- A Несколько разных, но взаимосвязанных компонентов или явлений
- B Горы и равнины
- C Только материка
- D Один или два компонента природы
- E Таких карт не существует

3. Между Евразией и Австралией протянулись острова самого крупного архипелага Земли

- A Гильберта
- B Бисмарка
- C Маршалловы
- D Марианские
- E Малайские

4. На каком материке нет действующих вулканов и современного оледенения?

- A Америка
- B Африка
- C Австралия
- D Евразия
- E Азия

5. Физическая карта мира по охвату территории относится к группе:

- A Государств и их частей
- B Тематических
- C Материков, океанов и их частей
- D Мировых
- E Топографических

6. Политическая карта мира по содержанию относится к группе карт:

- **7 Какие полезные ископаемые имеют органическое происхождение?**
- A Тематическим
 - B Государственным
 - C Общегеографическим
 - D Физическим
 - E Ко всем типам вышеперечисленным
- **8 Сколько меридианов можно провести на земной поверхности?**
- A сколько угодно
 - B 180°
 - C 360°
 - D 240°
 - E 90°
- **9 Холодное течение западного побережья Северной Америки.**
- A Аляскинское течение
 - B Северо-Тихоокеанское течение
 - C Калифорнийское течение
 - D Антильское течение.
 - E Курильское течение
- **10 Главное событие формирования политической карты мира в 90 – е гг. 20 в.**
- A крушение глобальной колониальной системы
 - B распад мировой системы социализма
 - C активизация интеграционных процессов
 - D образование мировой системы социализма
 - E формирование новых центров мировой политики
- **11 Где больше искажений?**
- A на карте материков
 - B на карте республики
 - C на мировой карте
 - D на карте полушарий
 - E на тематической
- **12 В каком океане больше всего встречаются вулканические острова?**
- A В Атлантическом океане
 - B Во всех океанах встречаются вулканические острова
 - C В Северном Ледовитом океане
 - D В Индийском океане
 - E В Тихом океане
- **13 Самые длинные океанические хребты на дне:**
- A Индийского океана
 - B Тихого океана
 - C Северного Ледовитого океана
 - D Атлантического океана
 - E На дне океанов хребты не встречаются
- **14 Назовите страну не входящую в Большой Магриб (Арабский Запад)**

- **814**
- A Тунис
 - B Ливия
 - C Алжир
 - D Мали
 - E Марокко

□ **15 В основании современных материков лежат древнейшие относительно устойчивые и выровненные участки земной коры:**

- A Платформы и плиты
- B Геосинклинали
- C Щиты
- D Океанические хребты
- E Океанические желобы

□ **16 Самые большие зоны островных дуг находятся в:**

- A Индийском океане
- B Тихом океане
- C Атлантическом океане
- D Северном Ледовитом океане
- E Островных дуг нет

□ **17 Гималайские горы расположены на границах литосферных плит**

- **814**
- A Африканской и Атлантической
 - B Евроазиатской и Индо-Австралийской
 - C Евроазиатской и Африканской
 - D Антарктической и Индо-Австралийской
 - E Американской и Тихоокеанской

□ **18 Какие данные содержит климатическая карта?**

- A Данные о давлении и подземных водах
- B Данные о полезных ископаемых
- C Данные о природных зонах
- D Данные о зонах высотных поясов
- E Данные о температурах и осадках

□ **19 К какому экономико-географическому типу государств относится ЮАР**

- A странам анклавного внешне-ориентированного развития
- B среднеразвитым странам
- C странам «переселенческого» капитализма
- D проблемным странам
- E главным капиталистическим странам

□ **20 В рельефе какого материка, кроме Евразии, можно увидеть следы древнего оледенения?**

- **814**
- A Южной Америки
 - B Австралии
 - C Антарктиды
 - D Африки
 - E Северной Америки

□ **21 Первое океанографическое плавание вокруг света совершило судно:**

- A «Витязь»
- B «Виктория»
- C «Ра»
- D «Челенджер»

Е «Санта-Мария»

22 Море без берегов, границы которого образуют течения:

А Арафурское море

В Саргассово море

С Мраморное море

Д Филиппинское море

Е Кораллово море

23 Ресурсы геотермальной энергии связаны с

А сейсмической активностью территории

В прогибами земной коры

С выходами кристаллического фундамента на поверхность

Д залежами рудных полезных ископаемых

Е залежами топливных ресурсов

24 Какое течение является встречным Бенгельскому?

А Фолклендское течение

В Перуанское течение

С Бразильское течение

Д Гольфстрим

Е Гвинейское течение

25 Какой тип горных пород лежит на поверхности равнинных территорий?

А Граниты

В Базальты

С Осадочные породы

Д Интрузивные породы

Е Все породы попеременно

26 Какие типы земной коры выделяют?

А Озерная и речная

В Вулканическая и островная

С Морская и озерная

Д Материковая и океаническая

Е Шельфовая и мантийная

27 Какие широты считаются самыми рыбными районами океана?

А Около полюсов

В Экваториальные

С Арктические

Д Тропические

Е Умеренные

28 Назовите причину теплого климата в тропических и экваториальных областях земного шара?

А Большой угол падения солнечных лучей

В Меньший угол падения солнечных лучей

С Отсутствие вечной мерзлоты

Д Влияние движения литосферных плит

Е Влияние землетрясений и вулканов.

29 К какому поясу молодых геологических образований относятся горные цепи Карпат, Крыма, Кавказа?

А Платформам

В Разломам

3-й этап Республиканской олимпиады по предмету **География**

2020-2021 Казахстан, **23 февраля** 2021, длительность: **1,5 часа (90 минут)**

- 814
- С Платформам
- 814
- D Геосинклинальных областей
- 814
- E Прогибам
- 30 Узкие, глубокие, извилистые морские заливы с отвесными берегами называются:**
- A Далматинскими
- B Фьордами
- C Шхерами
- D Пиасовыми
- E Лагунами

Критерии оценки: за каждый правильный ответ 1 балл. Итого 30 баллов.

ИТОГО 50 БАЛЛОВ!

